

Zdrava pamet

Izid prvega kroga občinskih volitev v Gorici bi na prvi pogled upravičilo predvidevanje, da na ožjih volitvah v nedeljo, 26. junija, ne bo zmagal županski kandidat, ki ga podpirata ogromna večina slovenskih volivcev in tudi lep del furlanskih in italijanskih demokratov. Razlika med prvo uvrščenim kandidatom in njegovim tekmečem je na volitvah 12. junija znašala natančno 14,7 odstotka glasov.

Bomo lahko govorili o čudežu, če bo v drugem krogu volitev inž. Crocetti premagal svojega tekmeča? Mislimo in upamo, da ne.

Res je, da tudi mnoge Goričane danes prevzemajo občutki razočaranja, jeze in morda celo izdajstva, ko spremljajo dogodke ob zlomu starega degeneriranega strankarsko-političnega sistema. Nečedne afere so namreč pljusknile tudi v Gorico, čeprav tu, hvala Bogu, ni bilo toliko škandalov kot drugod po državi.

Zelo težko pa si predstavljamo, da bo večina Goričanov s svojim ravnanjem na voliščih v nedeljo zaupala nadaljne upravljanje svojega mesta ljudem in krogom, ki so zelo daleč od tistega duha, zaradi katerega se je Gorica v zadnjih desetletjih lepo uveljavila ne samo na deželni, temveč tudi na vsedrjavni in celo mednarodni ravni. Za prihodnost Gorice bi odprava tega duha pomenila pravo katastrofo; z enim samim zamahom bi se podprla stavba, katere gradnja je zahtevala velikanske in dolgotrajne napore.

Skoraj si ne moremo misliti, da bodo lahko utišani ljudje in krogi, ki so bili pobudniki in organizatorji priznanih mednarodnih kulturnih prireditev, da bodo utišani izdajatelji in pisci take revije, kot je Iniziativa Isona, da bodo skratka doživele poraz sile, ki so zaradi politike strpnosti, spoštovanja različnosti in dobrososedskih odnosov naredile konec nacionalistični in šovinistični zaplankanosti, značilni za dolga povojna leta.

Zmaga inž. Crocettija na nedeljskih volitvah ni torej samo v interesu slovenskega prebivalstva goriške občine, temveč tudi

DRAGO LEGIŠA ■■■■ 2

Zdaj je čas za trezen razmislek

Progresistični tabor se je na marčnih političnih volitvah slabo odrezal. Popravni izpit na evropskih volitvah je bil še slabši. Kdor je upal, da bodo italijanski volilci odrekli zaupanje tistemu, ki je prvič po vojni spravil neofašiste na oblast, je bil razočaran. Večina italijanskih državljanov ni očitno dovolj pretrpela pod fašizmom. Gotovo pa je, da večina sedanjih volilcev nima o fašizmu negativnega zgodovinskega spomina. Če nam to ugaaja ali ne, tako je. S to stvarnostjo se moramo sprijazni-

RAFKO DOLHAR

ti. Da je s takomenovanim naprednim taborom nekaj narobe, kaže tudi dejstvo, da so trije voditelji levih strank, Occhetto, Del Turco in Bordon, odstopili. Zdaj bi bil torej skrajni čas, da se progresistični tabor strezni in pametno reorganizira.

Pri tem je treba najprej ugotoviti, da je desničarski blok, kljub združenju s Bossijevo Ligo, dovolj strnjen. Pričakovati je, da bo po zadnji volilni zmagi postal še bolj nadut. Prav tako je treba pričakovati, da se bo še okrepil, saj je skakanje na voz zmagovalca dokaj razširjen šport. Progresistični tabor bi se moral zato nujno združiti po angleškem laburističnem ali po ameriškem demokratičnem vzorcu. Po uveljavitvi večinskega volilnega sistema na sredini političnega loka ni več prostora. Kdor na sredini razmišlja o svoji politični prihodnosti, je obsojen na poraz ali na nadaljnje politično cepljenje. Končno je tudi zelo jasno, da je Berlusconi jevo gibanje pobralo večino bivšega levosredinskega volilnega zbora. Nekaj takega, kar se dogaja na desnici, bi pričakovali, da se bo zgodilo tudi na levi. Čimprej bi bilo potrebno sklicati ustanovni kongres neme levosredinske stranke, ki bi zadovoljila napredne ljudi vseh barv, od zelenih do rdečih različnih odtenkov. Zato je treba pač obrabljene srpe in kladiva spraviti na podstrešje in je nesprejemljivo staljšče voditelja stranke komunističnih prenoviteljev Bertinottija, ki si domišlja, da se bo napredni tabor lahko združil s premikom proti skrajni levi. To bi bilo bre-

zupno dejanje, ki bi pustilo desničarski koaliciji proste roke, njeni nasprotniki pa bi bili obsojeni na vlogo opozicije za mnogo let. Dosedanje dolgoletne volilne izkušnje namreč kažejo, da so Italijani podpirali KPI, dokler ni bilo nevarnosti, da bi ta prehitela Krščansko demokracijo. Pričakovati je torej, da se bo našel pogumen Occhetto naslednik, ki bo pokazal v to smer.

Ta problem pa ne zadeva samo rimskih tajništvo italijanskih političnih strank, temveč se tiče tudi Slovencev, ki v precejšnjem številu vodijo tradicionalne leve stranke. Navsezadnje se pa tiče tudi vseh Slovencev, ki nam je še kot manjšincem naravno usojeno, da se opredelimo na volitvah za naprednejšo polovico političnega loka, saj ima ta večje razumevanje za naše pravice.

Izid zadnjih evropskih volitev pa mora tudi nas Slovence spraviti do razsodnih odločitev. Pregled volilnih rezultatov namreč kaže, da je Berlusconi jevo gibanje krepko prisotno tudi v naših tržaških in goriških podeželskih občinah, od Doline do Števerjana. Hkrati je povsem jasno, da Slovenci ne volimo več le za tiste stranke, katerim smo tradicionalno zaupali svoj glas, temveč so naši glasovi prisotni dejansko v košarah vseh strank. Tudi o tem bo kazalo kdaj v bližnji prihodno-

Iz vsebine:

A. Pregarc: *Harakiri* (str. 3)

S. Rudolf: *Škoda za zamujeno priložnost* (str. 3)

Problem zaštite *Krasa na okrogli mizi SSO* (str. 6)

HJ: *Monologi Daria Foja v izvedbi gledališča Na Brci* (str. 7)

sti razmisliti. Danes je nekaj nujnejšega: če je namreč povsem jasno, da bodo v prihodnosti prevajalci na občinskih sejah tudi po naših občinah imeli polne roke dela, ker bodo italijanske liste gotovo prodrle v naše občinske sveste, je treba strniti vrste, da bomo vsaj ostali gospodarji v svoji hiši. Če ne bomo dovolj pametni, obstaja tudi nevarnost, da nas ponekod spravijo na zapeček opozicije, da nam bodo torej tujerodci ukazovali po naših občinah. Zdaj je čas za pameten razmislek, da se taka nesreča prepreči. Mi seveda upamo, da pri tem ne bo spet prišlo, ob trkanju na zavedna slovenska prsa, do kakega posiljevanja s preživeli ideološkimi ali razrednimi tezami. Po toči bo vsekakor, kot pravi slovenski pregovor, prepozno zvoniti.

Po evropskih volitvah

Četrte volitve za evropski parlament so za nami. Leta 1979-1984 — 1989-1994 pomenijo pomembne mejnike v procesu evropskega združevanja. Pomenijo prvo neposredno glasovanje nekaj sto milijonov Evropejcev za prestižno in reprezentativno parlamentarno skupščino, ki so jo dobro desetletje prej volili le posamezni državni parlamenti. Še danes sicer nima parlament v Strasburgu oz. Bruslju prave podobe, kot jo ima recimo kak državni zakonodajni zbor. Treba bo, da pride tudi na tem področju do večjih pristojnosti in da bo parlament res pravi sogovornik in tudi nadzornik izvršnih organov Evropske unije.

Sedanja politična Evropa gotovo ni v enaki meri odgovorila na priča-

kovanja svojih državljanov oz. volilcev. Italija je plebiscitarno potrdila sedanje Berlusconi jevo politično silo, ki je dobredno omamila italijanske volivce. Velika Britanija je pokazala na velik porast laburistične opozicije in »kaznovala« sedanje konservativne premiera Majorja. V Španiji je delno poražen socialist Gonzales, spet Nemci in Francozi so — podobno kot drugi — bolj mislili na svoje notranje politične probleme. Tako bi lahko še nadaljevali. Vsekakor si danes države Evropske unije verjetno niso povsem na jasnem, kakšno politično strukturo si želijo!

Kako bo naprej z manjšinskimi oz. narodnostnimi vprašanji? Na teh vprašanjih a.b. ■■■■ 2

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 23. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 S hrano do zdravja; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Franja Bojc-Bidovec: »Ni neskončnih poti«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Veš, poet, svoj dolg?; 15.30 Mladi val: Ena pesem, en spomin; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 24. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Franja Bojc-Bidovec: »Ni neskončnih poti«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Otroški radijski tednik« (Zlata Jurin); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.00 Nekaj minut z...; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 25. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta razjajski glas« — oddaja iz Rezije; 12.45 Krajevne stvarnosti: Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 Tisoč let naših prednikov; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Janez Povše: »Prosim, vprašajte berlinski zid!«.

■ NEDELJA, 26. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojani; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Na ekranih; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.45 Pa se sliš, slovenske ljudske pesmi; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Nebesa«; 17.00 Iz studia z vami: izbor z okroglih miz.

■ PONEDELJEK, 27. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: Danilo Šuligoj; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Franja Bojc-Bidovec: »Ni neskončnih poti«; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert v repentabski cerkvi; 12.00 Dopisnice iz najbližnjega vzhoda; 12.40 Slovenski oktet: Ribniški oktet; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Izkušnje s potovanjem po Srednji Ameriki; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album: teden Hectorja Berlioza; 18.00 Marta Ivašič: Šolski prijatelj.

■ TOREK, 28. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Indija, srce sveta; 10.00 Poročila; 11.30 Danila Kocjan - Jelka Haladin: »Bejži, zlodej, baba gre!« Kraške štorije v pripovedi Adrijana Rustja; 12.00 Doživljati rojstvo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.40 Nekaj minut z...; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Nebesa«.

■ SREDA, 29. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila; 11.30 Danila Kocjan - Jelka Haladin: »Bejži, zlodej, baba gre!« Kraške štorije v pripovedi Adrijana Rustja; 12.00 S hrano do zdravja; 12.20 Uspešnice 1994; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Primorske mavrice; 15.00 Poletni mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe: »13 za 13« — trinajst oddaj za trinajst slovenskih sodobnih romanov.

Priložnost, ki je goriški volivci, zlasti slovenski, ne smejo zamuditi

Drugi krog goriških občinskih volitev, ki se bo odvijal v nedeljo, 26. t. m., predstavlja pomembno priložnost, da se Slovenci uveljavimo skupno z drugimi demokrati ter da na tak način prispevamo k utrjevanju politike mirnega in enakopravnega sožitja, dobrososedskih odnosov ter vesplošnega razvoja v tem delikatnem obmejnem prostoru. Zato je tudi ne samo iz krajevnih razlogov pomembno, da priložnosti, ki jih ponuja drugi krog goriških občinskih volitev, goriški volilci, še zlasti slovenski, ne zamudijo.

Tako je poudarilo ožje deželno tajništvo Ssk na svoji seji v petek, 17. t. m., v Gorici. Na seji je bil govor o vrsti političnih problemov, s katerimi se ta čas spopadamo Slovenci v Italiji, posebna pozornost pa je bila namenjena zadnjim volilnim preizkušnjam. Ožje deželno tajništvo je med drugim z zadovoljstvom ugotovilo, da je Ssk na goriških občinskih volitvah, kljub splošnemu demografskemu padcu in nižji volilni udeležbi napredovala, saj je v primerjavi s prejšnjimi občinskimi volitvami iz leta 1990 s 4,9 poskočila na 6,2 odstotka glasov. Tako je zdaj tudi že izvolila enega rajonskega svetovalca več kot v prejšnji občinski volilni preizkušnji, v primeru, da bi v drugem krogu volitev zmagal županski kandidat Bruno Crocetti, pa bi v goriškem občinskem svetu sedelo kar 8 Slovencev, med temi 5 izvoljenih na listi slovenske stranke. To bi goriški občini zagotovilo uravnovešeno

in odprto upravo v korist vsem njenim komponentam.

Ožje deželno tajništvo Ssk je na svoji seji v Gorici začelo tudi podrobnejšo analizo izidov pravkar minulih evropskih volitev. Analizo in oceno bo dokončalo deželno tajništvo Ssk na svojem plenarnem zasedanju, ki je že sklicano za torek, 28. t. m., prav tako v Gorici. Ožje tajništvo je vsekakor vzelo na znanje, da evropski volilni izidi niso bili zadovoljivi za celotno našo narodno skupnost, tako da bo treba iskati tudi novih poti, a po drugi strani je poudarilo, da moramo Slovenci odločno nadaljevati v svojem pravičnem boju, in to tudi čim bolj enotno, kot je v precejšnji meri že prišlo do izraza prav na sedanjih goriških občinskih volitvah.

Zdrava pamet

◀▶▶▶▶

in zlasti v resničnem interesu celotne Gorice in vsega njenega prebivalstva. Njegov poraz bi pomenil korak nazaj, odklon od tiste poti, ki je Gorici omogočila, da je pridobila duhovno in gmotno bogastvo, tako da je lahko bila za zgled tudi drugim mestom in okoljem.

Če bo zmagal pravkar omenjeni županski kandidat, ne bomo zato govorili o čudežu, temveč le o zdravi pameti. Bog daj, da bi bilo tako!

V nedeljo v Gorici izbira med dvema politikama

Prejeli smo naslednje tiskovno poročilo Slovenske skupnosti Gorica, ki ga objavljamo.

(Ulr.)

Slovenska skupnost Gorica stopa v odločilni krog občinskih volitev 26. junija v prepričanju, da bodo njeni volilci ponovno dokazali visoko stopnjo razumevanja trenutka, v katerem se nahajamo. Prvo geslo v podporo ing. Brunu Crocettiju je »Ne za močno Italijo na račun manjšinskih in posameznikovih pravic«. To pomeni, da bodo v nedeljo izbirali med dvema vrstama politike: na eni strani je skorajda slepa vera v pohod nove desnice, na drugi strani so zmerne sile, ki želijo na vsak način vzpostaviti v obmejnem območju vzdušje sodelovanja v vseh ravneh. Na ravni razumevanja med Italijo in Slovenijo, na ravni sodelovanja med vsemi narodnostnimi skupnostmi na Goriškem in na ravni sodelovanja s tistimi državnimi institucijami, ki imajo posluš za vsesplošno demokratizacijo življenja, v prvi vrsti za vsakršno manjšino, seveda tudi slovensko. Bati

se je namreč, da bodo iste sile, ki so v državnem merilu prevzele vodstvo države, v našem obmejnem območju dosti manj demokratične, ali pa bodo celo v preveliki meri sledile pretiranemu navdušenju in zanesenosti. Slednja lahko povzroči velike motnje v odnosu med Italijo in Slovenijo kakor tudi v samem mestu Gorici, ki zaradi tega ne bi postala mesto, odprto na vzhod in zapad, pač pa zaprt prostor, ki se ne bi mogel vključiti v nove evropske tokove.

Slovenska skupnost Gorica je prepričana, da bodo podobno razmišljali vsi tisti zavezniki »transverzale«, ki so že v prvem krogu podprli ing. Brunu Crocettija za župana, kakor tudi vsi tisti, ki so iz balotaze izpadli in bi na vsak način morali razumeti, za kaj pri izbiri goriškega župana sploh gre. V nedeljo se torej odloča usoda Gorice in njene prihodnosti, kakor tudi medsebojnega življenja v tem našem mestu. Zato je prav, da prepričamo v svojo izbiro tudi druge ter da se istočasno zavedamo, da je dragocen vsak glas SSK za ing. Brunu Crocettija.

Poziv SSO volivcem

V nedeljo 26. junija, bo v Gorici drugi krog za občinske volitve in sicer za mesto župana.

V tekmi med dvema kandidata Sveta slovenskih organizacij priporoča slovenskim volivcem, da strnjeno glasujejo za županskega kandidata Bruna Crocettija, ki predstavlja koalicijsko listo, v kateri je tudi Slovenska skupnost.

Zato naj za odprtost v mestu in ob meji, za prijateljstvo in sožitje med tu živječima narodoma, slovenski volivci glasujejo za zgoraj omenjenega kandidata, ki jamči za načela te politike in evropskega duha ob meji.

Po evropskih volitvah

◀▶▶▶▶

litvah je lista Federalizem doživela neuspeh. Po dveh mandatih svojega (čeprav samo sardinskega) predstavnika v evropskem parlamentu je sedaj ta koalicija ostala brez predstavnika. To seveda narekuje za naprej določena razmišljanja, nikakor pa ne postavlja v diskusijo samega načela skupnega manjšinskega nastopanja. Ta se mora še naprej nadaljevati, četudi v drugačnih in novih oblikah!

Slovenska skupnost s tem ni doživela poraza. Zabeležila je relativno dober volilni uspeh, ki sicer nikoli ni bil enak drugim — recimo upravnim ali deželnim — volitvam. Njeni kandidati pa so se dobro afirmirali in dosegli častno število preferenčnih glasov. To nam lahko spet dokazuje, da naši slovenski volivci znajo razumeti glas manjšine in glas Evrope, posebno tiste Evrope narodov, ki jo pričakujemo.

Vseeno pa smo danes Slovenci v Italiji aktivno prisotni in procesu evropske integracije. S svojo slovensko samostojno stranko namreč še vedno sodelujemo v okviru evropske manjšinske zveze ALE (Evropske svobodne zveze), ki združuje narodne manjšine od Irske in Velike Britanije mimo Španije, Francije, Italije in drugih držav — članic Evropske unije. Ostajamo enakopravni in redni člani te federacije manjšinsko-autonomističnih sil Zahodne Evrope in s tem tudi idealno in dejavno prisotni v okviru aktivnosti Evropskega parlamenta in njegovih članov. Zato bomo še naprej iznašali na tem visokem forumu glas slovenske narodne skupnosti v Italiji, kar je še posebno važno danes, ko v notranji politiki rimske vlade zaenkrat ne kaže za nas nič dobrega. Prav evropska solidarnost in tesna povezanost z drugimi demokratičnimi silami nas bodrita, da bomo še naprej lahko odločen glasnik naše skupnosti in porok demokracije v tem delu Evrope. Tudi za slovenski (in slovanski) svet!

HARAKIRI

Tako je, samomor s sunkom v trebuh. Z ostrim, dolgim rezilom.

Mi, Slovenci, znamo to drugače opraviti. Ne konča se sicer s smrtjo, ampak z invalidstvom. Najbolj zanimivo pa je to, da si telesne poškodbe povzročamo s peresom, kemičnim svinčnikom, s pisalnim strojem, z disketami. Preko razpoložljivih sredstev za obveščanje javnosti. Prav iz teh ogledalcev se lahko prepričamo, da z zavzetostjo preobračamo narodovo telo in iščemo na njem še kak funkcionalen delček, ki bi ga bilo treba ohromiti, in to na prav zvit in prikrit način, skoraj neopazno: večji naslovi z bombastično tujko, vrinjeni med prav tako velike naslove, ki poveljujejo Triglavski park, manjši naslovi, ki ponujajo pse z rodovnikom in zraven spet reklama s tujim izrazom, ki ponuja pičo za kokoši ali masažo proti celulitisu. Res, mojstri smo pri opravljenih, ki peljejo v narodovo belo smrt!

Mnogo je pozivov k treznosti, tudi karanja se vrstijo. Vendar je treba opozoriti, da to počnejo ljudje, ki jim vest in odnos do naroda ne dasta miru; to pa so tisti ljudje, ki za svoj apel ne mislijo na honorar! Med njimi skoraj ne najdeš homusa politicusa ali poslovneža!

Z nonšalantno brezbriznostjo se je fenomenu razprodaje narodnega ponosa prepustilo tudi ljubljansko Delo. Na voljo vam je fotokopija sporeda RAI-1, ki ga ta časopis objavlja. Vsi ostali sporedi tujih radijsko-televizijskih postaj so vsaj površno prevedeni v slovenščino.

24.00 POROČILA 0.15 SHOW MAURIZIA COSTANZA 1.30 DNEVNE NERODNOSTI 1.45 TO JE NOVIČA 2.00 POROČILA 2.30 I-TALIJANI, zabavna oddaja 3.00 POROČILA 3.30 TARGET 4.00 POROČILA 4.30 PETERKA IZ PETEGA NADSTROPJA 5.00 POROČILA

RAIUNO

9.35 Sette giorni al Parlamento. 10 Tg1 Flash. 10.05 "Shango. la pistola infallibile" (1970) film 11 Da Napoli Tg1. 11.05 "Shango. la pistola infallibile" film 11.45 Unomattina Utile futile 12.25 Che tempo fa. 12.30 Tg1 Flash. 12.35 La signora in giallo. Telefilm. 13.30 Telegiornale. 14 Prisma 14.20 Il mondo di Quark. 15.00-18.00 Uno per tutti 15.00 Vita col nonno. Telefilm. 16.00 Cartoni. 16.40 Dinosauri tra noi. Telefilm. 17.30 Zorro. Telefilm. 18 Tg1. Appuntamento al cinema. 18.20 In viaggio nel tempo. Telefilm. 19.05 Nino Frassica presenta "Grazie Mille (escl)" 19.50 Che tempo fa. 20 Telegiornale. 20.30 Tg1 Sport. 20.40 "La Gnom-Mobile" (1967) film

Znano mi je, da so bili uredniki te rubrike o tem opozorjeni, toda te nedolžne rokavice ni nihče pobral. Morda zato, ker je ta perversnost vrinjena tja, kjer lahko tako abotnost sprejedaš, ali pa mnogi bralci Dela obstrmijo pred naslovi in fotografijami, ki jim ponujajo sibijske ekonomske rešitve in pa monališke nasmehi. Veliko huje bi bilo, če bi se med tem številnim bralstvom že razpasla vseenost. Odgovornim pa se morda zdi, da smo s tem načinom ravnanja bliže Evropi ali da vsaj še dodatno pestujemo italijansko manjšino onkraj meje. Gorje pametnemu!

Aleksij Pregarc

Saša Rudolf

Na posvetu časnika je ponudili načela namesto rešitev Škoda za zamujeno priložnost

Pričakovali smo in tudi upali, da bomo ob koncu tridnevnega tržaškega seminarja o problemih poročanja z vojnih področij dobili neke vrste deontološko listino, ki nam bo pomagala pri reševanju večnih dilem kot so na primer preverjene verodostojnosti novic, pravilna in poštena uporaba slikovnega materiala o vojnih grozotah, v zameno pa smo dobili juridično strokovno izdelan seznam »pravice«, ki naj bi jih uživali dopisniki na vojnih področjih. Zaščita je več kot zaželena in dobrodošla, vendar pa listina, ki sta jo predlagala prof. Conetti in prof. Saulle, vsebuje vse preveč utopičnih predlogov. Tako se na primer zavzema, naj bi Unesco, ki je seminar priredil skupno s tržaško občino in univerzo, posredoval pri Združenih narodih, naj bi vojskujoče se strani zagotovile poročevalcu možnost zbiranja in preverjanja verodostojnih informacij. V praksi pa je nemogoče, da bi dopisnik, ki poroča, recimo, z muslimanske strani, prečkal fronto in neovirano preveril srbske podatke.

Časnikar, je nadalje rečeno, mora imeti popolno avtonomijo tudi do zunanje politike lastne države. Spet pravilno načelo, ki je v praksi neizvedljivo. Vojni dopisnik naj bi se izognil zasičenju s ponavljanjem grozljivega slikovnega materiala in obtoževanja ene same strani, vmešavanju v notranje-politične zadeve. Na takojšnjo ugotovitev prisotnih časnika je, da gre za v praksi neizvedljiva načela, so juristi odgovorili, da je njihova naloga predvidevati bodoči razvoj družbe in najti ustrezna vedenjska načela. Morda bo res tako, čeprav pravo tudi za nekega nikakor ne izgleda nekaj futurističnega, pač pa skupek pravil, ki urejujejo sedanjost in ne bodočo družbo.

Toda če z listino nismo in ne moremo biti zadovoljni, si moramo lep del krivde pripisati samim sebi. Dali smo svoj pristanek, čeprav se z eno samo izjemo nismo znali kot kategorija vključiti v razpravo na tak način, da bi bila listina bistveno drugačna in pisana bolj na kožo vojnega poročevalca.

Na seminar so bili vabljeni časnika iz vseh republik bivše Jugoslavije, kakor tudi iz sosednjih držav Avstrije, Madžarske in Jugoslavije. Že iz poročanja samega je razvidno, da našim problemom ne posvečamo večje pozornosti, kot da bi nas bilo sram pred javnostjo razpravljati in še posebej pisati o vprašanjih, ki nas morajo vsak dan.

Kolikokrat smo se zaman spraševali, če v primeru bosanskih grozot lahko uporabljamo besedo vojna, saj ne gre za spopade med vojskama, pač pa največkrat za napade oboroženih tolpa na civilno prebivalstvo. Gre torej za nekaj povsem neobičajnega, za stanje, v katerem je izredno težko, če že ne nemogoče ločiti resnične od neresničnih vesti. Marsikdaj zapademo vplivu propagande, ko napišemo komentar na podlagi podtaknjene vesti. Toda posplošena negacija verodostojnosti vsaki informaciji nas lahko privede v nasprotno skrajnost, ko odrekamo resničnost vsaki novici. To vrstna skepsa ima prav tako negativne posledice, ki se kažejo v enaki delitvi krivde, v interpretaciji dogajanja samega. Morda bo primer najlažje pokazal te negativne posledice. Potem ko je bilo dokazano, da je slovensko vodstvo med desetdnevno vojno enostransko obveščevalo javnost, so se pojavile interpretacije, da je Ljubljana nalašč zaostрила stanje na mejah z Zahodom, medtem ko je jasno, da je Beograd ukazal vojski, naj prevzame oblast nad mejami in predvsem nad carinskimi pristojbinami.

Napačno bi bilo zvrtni vso krivdo za težave poročanja iz vojnih področij na druge, na Združene narode, voditelje torej vojskujočih se strani, na diplomacijo, kajti dober del odgovornosti nosijo dopisniki sami. Vse premalo poznamo krajevno zgodovino, resnični položaj in vse preveč iščemo bombastične novice, ki naj vzbudijo pozornost bralcev in odgovornih urednikov. Pa tudi premalo ponižnosti je v poročanju in preveč protagonizma. Na vojna področja prihajamo nepripravljeno, predvsem miselno.

Tržaški seminar, ki je prvič združil tako srbske kot hrvaške in muslimanske časnika, se je tem vprašanjem hote ali nehote izognil. Toda od prvega poskusa pri odprtju dialoga kaj takega tudi ni bilo pričakovati. Škoda kljub temu za zamujeno priložnost.

V tem času poteka 500 let poštne službe, ki jo je začela razvijati družina Tasso iz bližine Bergama. Obletnico so obeležili z zanimivo pobudo — pred nekaj dnevi se je tudi na devinskem gradu ustavila skupina pismonoš na konju in peš. Tako so nekoč prenašali pisma iz Milana v Benetke. Skupina je pred dnevi odpotovala iz Milana, ustavila se je v Benetkah, nato pa je stopila še do Devina, na grad rodbine Thurn und Taxis, ki je veja omenjene družine Tasso.

Dan Slovenije na tržaškem velesejmu

Na 46. vzorčnem sejmu, ki je od 17. junija odprt na tržaškem razstavišču, je bil v torek, 21. t.m., dan Slovenije. Na sporedu je bila okrogla miza o tujih vlaganjih in privatizacijah v mladi državi. Sodelovali so predstavniki Gospodarske zbornice iz Slovenije, prisoten pa je bil tudi slovenski veleposlanik v Rimu Marko Kosin, ki ga je spremljal konzul v Trstu Jože Šušmelj. Sejem se bo zaključil 29. junija. Na sliki: (foto S. Ferrari) slovenski stand na tržaškem velesejmu

Slovenska skupnost o kraškem parku in urbanističnem načrtu

Tržaški pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti je na svoji zadnji seji, ki jo je vodil podtajnik Močnik, razpravljala o več aktualnih vprašanjih, ki so v zadnjem obdobju v ospredju širšega zanimanja tukajšnje javnosti in slovenske še posebej. Glede izidov nedavnih evropskih volitev slovenska stranka ugotavlja, da absolutne številke še zdaleč ne odražajo zanesljivega razpoloženja volivcev. To se da po eni strani razbrati iz razmeroma nizke volilne udeležbe, po drugi strani pa iz precejšnje razlike v glasovanju za evropski parlament in za krajevne upravne volitve. Pri nas je to primer Gorice in tudi slovenskih volitev, ki so si tokrat privoščili nadaljnje razprševanje glasov brez vsakršnega konkretnega učinka. Zato je toliko bolj pomembno dejstvo, da je močno jedro tradicionalnih volivcev Ssk podprlo njene kandidate na listi Federalizem in s tem omililo nevzpodbudne težnje Slovencev po anonimnem razprševanju glasov.

Razprava je tekla tudi o predlogih za oblikovanje Kraškega parka, ki bi ga nekateri naravovarstveniki hoteli za vsako ceno z deželnim zakonom uresničiti vsaj na papirju, premalo upoštevajoč upravičene zahteve prizadetega prebivalstva, posebno kmečkih lastnikov in drugih posestnikov zemljišč.

Tretje vprašanje, ki ga je obravnaval izvršni odbor Ssk, je novi regulacijski načrt tržaške občine, ki je bil sicer delno že objavljen, a ga bo občinski odbor uradno sprejel verjetno prihodnji teden. Zato je interes vseh občanov, krajevnih svetov in organizacij civilne družbe, da se z načrtom seznanijo in izdelajo svoje pripombe k njemu. To je še posebej pomembno za slovenske strokovne in druge družbene organizacije, ki delujejo v predmetnih območjih in na Krasu.

Prireditve bo v začetku septembra na Opčinah

4. Draga mladih o problemu zaposlitve

Mladinski odbor Slovenske prosvete in Zveza katoliških študentov iz Ljubljane prireja od 1. do 3. septembra v parku Finžgarjevega doma (Marijanišča) na Opčinah četrto Drago mladih, ki bo letos posvečena problematiki delovnega sveta.

Draga mladih je veliko srečanje mladih Slovencev iz zamejstva, domovine in zdomstva in predstavlja za udeležence ne samo priložnost za intelektualno in duhovno obogatitev, pač pa tudi za navezovanje novih prijateljstev, za družabnost in zabavo. Program je namreč pripravljen tako, da vsebuje tri predavanja ali okrogle mize o tematici, ki jo organizatorji določijo, obenem pa tudi kulturni in družabni program ter krajši izlet. Letošnja tematika se bo dotikala problema zaposlovanja mladih ter ekonomskih in zaposlitvenih trendov v novi Evropi.

Organizatorji priporočajo vsem, da se udeležijo celotnega programa in tako najbolje izkoristijo priložnost za navezovanje stikov in prijateljstev s sovrstniki s Tržaškega, Goriškega, Koroške, Slovenije ter zdomstva. V ta namen svetujejo mladim, naj se čimprej prijavijo Mladinskemu odboru Slovenske prosvete, ul. Donizetti, 3, Trst (370846-zjutraj).

Kdor se prijavi, ima avtomatično rezervirano mesto za prenočevanje, za izlet in za hrano. Za te usluge je organizator letos določil prispevek 3000 SIT. Po možnosti naj udeleženec prispevek plača ob vpisu. Če se iz kateregakoli razloga premisli in se Drage mladih ne namerava več udeležiti, naj to nemudoma javi organizatorjem (vsaj do vključno 29.8.). Prosijo tudi, naj vsak udeleženec prinese s seboj spalno vrečo.

Breda Susič

Veličasten koncert H. Berganta in A. Grčarja

Na Opčinah zadonele prenovljene orgle

Na Opčinah je bila v nedeljo, 19. t.m., slovesnost ob obnovitvi in povečanju tamkajšnjih orgel. Ob tej priložnosti je bila cerkev nabito polna, vsak udeleženec je dobil v roke spored, na katerem je bila natisnjena tudi predstavitev obnovljenega instrumenta, ki jo je napisal znani orgelski izvedenec Edo Škulj. Po pozdravnih besedah openskega župnika dr. Zvoneta Štrublja je Janez Beličič prebral priložnostno misel, ki jo je napisal že omenjeni kolavdator, prof. Škulj. Koncert je bil pravo doživetje, saj sta ga oblikovala izredna glasbenika, orglar, prof. Hubert Bergant in trobentač prof. Anton Grčar. Občinstvo je lahko tako v polnosti doživelo, kako donijo obnovljene in povečane openske orgle, ki jih je s svojimi sodelavci odlično popravil in jim dodal še en register mojster Anton Jenko in Ljubljane.

Ob robu praznika vina v Nabrežini

Devinsko-nabrežinska občina je bila pred več kot 30 leti pobudnik vinskih razstav, ki so se nato razširile po vseh tržaških občinah in bistveno pripomogle, da se je izboljšala kvaliteta naših vin. Vinske razstave se redno obnavljajo v vseh naših občinah, razen v devinsko-nabrežinski, kjer so zamrle brez vsakega znanega razloga. Domače kulturno društvo »Igo Gruden« je letos sklenilo, da samo izvede manjši praznik vina, ki ga je poimenovalo »Le rujno, rujno vince pij«. Lepo izdelani originalni plakati so vabili občane na pokušnjo kakih deset vzorcev nabrežinskih vin. Lepo urejen travnik Sokola, kjer ni manjkalo niti sanitarij za prizadete, je kot nalašč, da se v senci košatih dreves odpočiješ in ob domačem vinu zaužiješ nekaj tople hrane. Večjih problemov letos ni bilo. Vreme je bilo lepo, obiskovalcev precej, vino dobro, piščanci in lučki (čevapčiči) lepo pečeni, otroci pa so poleg koka kole jedli ocvrtni krompir. Za nepričakovan zaplet je poskrbela občinska uprava, ki ni namestila zabojev za odpadke, niti ni dovolila, da bi društveni delavci sami poskrbeli za njihovo namestitev, češ da bi to bilo v nasprotju z zakonom, ker društvo ne plačuje davka na odpadke!

Kolikor mi je znano, se kaj takega še ni pripetilo na nobeni prireditvi na prostem. Vsak konec

tedna smo priča vrstam veselici in šager in povsod je nameščena posoda za odpadke in prav tako je bilo tudi do preteklega tedna v Nabrežini. Odslej pa kaže, da se bo utečena praksa spremenila. Mar so birokratske ali morda celo politične težave res nepremostljive, da se mora edino društvo v Nabrežini ubadati tudi z zbiranjem odpadkov v neprimerne plastične vreče?

Nekoč je občina z rednimi, tudi če skromnimi, letnimi prispevki podpirala domače društvo; danes v finančni stiski tega ni več, človek pa bi pričakoval, da bi občina nudila vsaj tiste usluge, ki v bistvu ne predstavljajo finančnih obremenitev. Rad bi spomnil, da s takimi veselici društvo zbira prepotrebna sredstva za celoletno delovanje na kulturnem, športnem in rekreacijskem področju. Mar je treba to posebej poudarjati?

Antek Terčon

V dvorani SKD Igo Gruden v Nabrežini so prejšnji teden odprli razstavo miniaturnih izdelkov umetnika Giuliana Košute iz Križa. Na ogled so številni eksponati — miniaturne tipičnih kraških hiš in raznih znanih spomenikov v naših krajih in tudi v Sloveniji. Razstava bo na ogled ob delavnikih od 18. do 20. ure, ob sobotah in nedeljah pa tudi dopoldne od 11. do 13. ure.

Smrt Karla Štolfe

Na zgoniškem pokopališču so v ponedeljek, 21. junija, pokopali najstarejšega občana Karla Štolfo iz Saleža, ki je umrl v starosti 92 let. Pokojnik je sodil v tisto generacijo, ki je preživela obe svetovni vojni. Ko je izbruhnila prva, je bil še otrok, v drugi pa so ga kot rodoljuba najprej internirali v Celanu v Južni Italiji. Ko se je vrnil, so ga odpeljali Nemci na prisilno delo v Nemčijo. Ob koncu vojne se je kar peš odpravil domov v rodni Salež, kjer ga je čakala družina — žena Milka Vodopivec, s katero se je poročil leta 1936, hčerki Marica in Dragica ter sin Srečko, ki se je rodil, ko je bil oče zdoma.

To in še veliko drugega je o pokojnem Karlu Štolfi povedal

na pogrebni svečanosti sovaščan in načelnik svetovalske skupine Ssk v zgoniški občini Jožko Gruden. Opisal je tudi njegovo politično delovanje. Pokojnik je bil »vrsto let v stranki Slovenske skupnosti izvoljen za občinskega svetovalca in je s svojimi pametnimi in dragocenimi predlogi veliko prispeval na sejah občinskega sveta. Tudi mi, ki smo mu nasledili pri tem delovanju, smo se ničkolikokrat poslužili nasvetov, ki nam jih je Karlo rade volje dal,« je med drugim povedal Gruden. Mašo je daroval msgr. Markuža, na pogrebu pa je zapel tudi moški zbor Rdeča zvezda iz Saleža. Pokojnikovim svojem izreku globoko občuteno sožalje tudi naš list.

Uspela prireditev v izvedbi MePZ Hrast in Odra 90 Scenski koncert »Al' maraš kaj za me«

Prizor s prijetne predstave »Al' maraš kaj za me«

Če se ozrem na številne glasbene, predvsem pa zborovske prireditve, ki so se odvijale v zadnjem času na Goriškem, lahko rečem, da je bil koncert, ki smo ga poslušali prejšnji petek v Doberdolu v izvedbi mešanega pevskega zbora Hrast in s sodelovanjem gledališke skupine Odra 90 prijetno presenečenje. Že dejstvo, da je koncert potekal na odprtem, v izredno akustičnem prostoru Belotovega borišča, ki ga je občinstvo napolnilo do zadnjega kotička, je celotni prireditvi dalo svojstven prizvok. K temu pa je še botrovalo izvirno besedilo, ki ga je za to priliko sestavil Franko Žerjal, ki je bil obenem režiser predstave. Kot sam pravi, mu je za izhodišče služila suita Sama Vremšaka »Vascit pr' Zile«, ki s svojimi napevi opisuje potek obredja Ziljske ohceti. V ta okvir je vrnil še scenske utrinke z obujanjem spominov na lepe mlade čase in tako izoblikoval prijeten in živahen tekst, ki s prepletanjem glasbenih točk ustvari zaključeno celoto.

Prav ta spojitev pevskih utrinkov z odrskimi vložki je botrovala k tako lepemu uspehu prireditve. Malokateri dirigent na Goriškem bi znal upo-

števaty poleg vokalnega izvajanja tudi vizualni aspekt večera. Dirigentu Hilariju Lavrenčiču je to uspelo. Zbor je vključil v odrsko dogajanje, pri tem pa dosegel tudi brezhibno glasbeno podajanje. Odrski premiki, ki jih je režiser zahteval od zbora, niso bili veliki, a so zadostovali, da se je statičnost, ki smo jo vajeni na pevskih prireditvah, razbila.

Pri predstavi so sodelovali še člani gledališke skupine Odra 90: Katja Sfiligoj, Jan Leopoli, Jordan Figheli, Fabijan Sfiligoj, Marinka Černic, Elena Bensa, Marko Černic, Kazimir Černic in Tamara Kosič. Za kostume je poskrbela Snežica Černic, sceno pa si je zamislil Herman Kosič.

Ob koncu je v imenu pokrovitelja spregovorila še predsednica SSO Marija Ferletič in se vsem izvajalcem zahvalila za prijeten večer.

i.f.ž.

V Trstu so v Art Galery prejšnji teden odprli razstavo znane beneške slikarke Claudie Raza, ki z družino živi na Tržaškem. Dela umetnice bodo na ogled do 29. junija vsak dan od 10.30 do 12.30 in od 17. do 19.30.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV ŠENTJAKOBSKO KULTURNO DRUŠTVO

vabita na

Slavnostni koncert v počastitev skladatelja Vinka Fillija

Njegove cerkvene skladbe bodo izvajali

MEŠANI PEVSKI ZBOR PORTOROŽ
MOŠKI PEVSKI ZBOR IZOLA
MEŠANI ZBOR OBALA KOPER

Dirigenta: Helena Jureš, Walter Lo Nigro
Orgle: Tone Potočnik

Koncert bo v cerkvi pri Sv. Jakobu v Trstu
v soboto, 25. junija, ob 20.30.

Pol stoletja na Krasu

Ta mesec je obhajal 50. obletnico mašništva dekan v Komnu msgr. Franc Krapež. Pripadal je letniku bogoslovcev goriške nadškofije, ki so bili povečini posvečeni v mašnike 3. junija 1944 v cerkvi Srca Jezusovega v Gorici. Med njimi je bilo lepo število slovenskih primorskih novomašnikov.

Franc Krapež, ki je doma z Otlice, je prvo službeno mesto nastopil na Velikem dolu, to je na Krasu. Za duhovnika je gotovo nekaj izrednega, da je dejansko ostal v istem okolju nič manj kot pol stoletja, tako da ga upravičeno imamo za pravo kraško institucijo.

Razen dušnemu pastirstvu v zaupanih mu župnijah se je slavljenec veliko posvečal vodenju misijonov po župnijah širom vse Primorske; je namreč odličen govornik in prijeten družabnik. Vedno pa je gojil tesne stike s Slovenci

Msgr. Franc Krapež

v zamejstvu, kjer ima mnogo prijateljev.

Ob lepem življenjskem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo, da bi ga Bog še dolgo ohranil pri dobrem zdravju, tako da bo lahko še veliko dobrega naredil za naše ljudi na Krasu.

Nanovo sezidano župnišče v Komnu. Prejšnje je bilo požgano februarja 1944

Napoveduje se lepo glasbeno doživetje Nastop zbora Jacobus Gallus v Štivanu

Na praznik sv. Ivana, v petek, 24. t.m., bo v Štivanu koncert zbora Jacobus Gallus iz Trsta, ki ga od letos vodi Janko Ban. Predstavil bo zanimiv spored nabožne glasbe. Prvi sklop se bo začel z dvema renesančnima motetoma in Mozartovim Ave verum Corpus. Sledil bo gregorianski koral, protestantska pesem in Slava iz glagolske maše. V drugem sklopu bo zbor izvajal mladostne skladbe še ne dvajsetletnega Marija Kogoja, na koncu pa priredbe ljudskih pesmi z nabožno vsebino iz različnih narečnih področij. Spored predvideva Merkušjeve, Dipiazzove, Ghedinijeve in Vrabčeve skladbe.

Koncert, ki ga prireja župnijska skupnost iz Devina, Štivanja in Medje vasi, želi torej predstaviti tematsko zaokrožen spored, ki želi ovrednotiti preteklo in sedanjo glasbeno kulturo v Trstu. Organizatorji pa želijo ob tej priložnosti opozoriti obiskovalce na obnovitvena dela, ki so v teku v tej cerkvi. Lani je župniji uspelo obnoviti streho, letos pa bi radi popravili tudi okna in električno napeljavo, ki je tudi dotrajana. Župnijska skupnost smatra za svojo dolžnost, da ohrani to cerkev, ki je bila kot vojna odškodnina dograjena leta 1933. V njej so imenitni Černigojevi grafiti ter druga umetniška dela, ki jih je zaradi slabe strehe že načela vlaga.

Problem zaštite Krasa na okrogli mizi SSO

Ne samo omejitve, temveč tudi možnost razvoja

Oba pristojna deželna odbornika, Ghersina in Chiarotto, sta se na povabilo predsednice Sveta slovenskih organizacij Marije Ferletič udeležila v soboto, 19. t.m., okrogle mize, posvečene aktualnemu, a kočljivemu vprašanju zaštite Krasa. Pogovora v dvorani pevskih zborov v Devinu so se udeležili tudi predstavniki obeh sindikalnih organizacij kmetov, Rubert in Gregorič, predsednik Kraške gorske skupnosti Širca, odvetnika Škerk in Močnik, arhitekt Antoni ter deželni svetovalec Longo. V imenu lastnikov zemljišč na Krasu je v razpravo posegel David Malalan.

Deželna odbornika sta orisala temeljna vodila zakonskega osnutka o Kraškem parku, ki ga pripravljajo pristojni uradi. Naglasila sta predvsem, da ne bo šlo za načrt, ki bi vseboval samo omejitve, temveč predvideval vrsto dejavnosti, značilnih za kraški teritorij in njegovo prebivalstvo. To je bistvena razlika — sta dejala — med prvotno zamisljo in sedanjo stvarnostjo. Odbornik Chiarotto je povedal, da se bo park predvidoma raztezal na površini kakih 7 tisoč ha in ne na 15 tisoč, kot se je govorilo svoj čas. Omenil je tudi vprašanje odškodnine, ki jo bo treba plačevati oškodovancem. Oba odbornika sta kot pomembno novost omenila, da bo upravljanje parka zaupano Kraški gorski skupnosti, ki je po njunem mnenju še najbolj reprezentativen organ kraške dejanskosti. Odbornik Ghersina je pripomnil, da to vprašanje ni več sporno na ravni deželne uprave ne na ravni tržaške občine.

Predsednik Kraške gorske skupnosti Širca je dejal, da se strinja s temeljnimi izhodišči, ki so prišla do izraza v izvajanjih obeh odbornikov, naglasil pa je, da bi bilo treba pohiteti z deli in vprašanje čimprej urediti, češ da je za to zdaj ugoden trenutek. Več dvomov sta imela predstavnika sindikalnih organizacij kmetovalcev, ki sta zahtevala predvsem večjo udeležbo kmetovalcev tako na posvetovalni ravni kot tudi in predvsem pri stvarnem oblikovanju zakonskega načrta. Grajala sta dalje birokratsko miselnost, s katero so prežeti mnogi deželni funkcionarji. Odvetnika Škerk in Močnik ter arhitekt Antoni so vprašanje zaštite Krasa obravnavali predvsem z vidika slovenske narodnostne skupnosti, ki na Krasu živi in katere nadaljnega obstoja in razvoja nikakor ne sme ogroziti predvideni park, saj bi to

predstavljalo očitno in grobo protislovje. Proti parku pa se je odločno izrekel David Malalan. Dejal je, da je v bistvu nepotreben, češ da morajo urbanistična vprašanja urejati občine s svojimi regulacijskimi načrti. Če bi pa dežela le izglasovala zakon o parku, naj se njegovo upravljanje zaupa jurskim odborom.

Pogovor ob okrogli mizi, ki ga je vodil dr. Drago Legiša, je uvedla in sklenila predsednica SSO Marija Ferletič, ki je izrazila željo in zahtevo, naj bi dežela pri oblikovanju zakonskega osnutka o zaščiti Krasa upoštevala stališča in zahteve slovenskega prebivalstva, ki na Krasu živi.

Dragocen dokument o življenju slovenskih srednjih šol

O življenju naših srednjih šol na Tržaškem letu za leto priča »Izvestje«, knjiga imen in podatkov o dijakih, o njihovem učnem uspehu, o profesorjih ter o raznih izvenšolskih dejavnostih. Takšen natančen pregled o dogajanju v šolskem letu 1992/93 je prav pred kratkim prišel iz tiskarne. Knjigo je uredil prof. Robert Petaros, izdala pa so jo ravnateljstva višjih srednjih šol.

»Izvestje« je pomemben zgodovinski dokument, zato bi bilo prav, da bi obsegalo tudi osnovne šole, kar doslej ni bilo mogoče. Škoda je, da podobnega dela ne izdajajo tudi na Goriškem, morda v sodelovanju s tržaškim urednikom, ki ima na tem področju že veliko izkušenj. Letos bodo vsekakor tudi v Gorici po dolgem premoru izdali podobno »Izvestje«, vprašanje pa je, če bodo uspeli nadoknaditi dolgoletno zamudo.

Prvo, kar bo takoj z nelagodjem opazil vsakdo, ki bo vzel tržaško »Izvestje« v roke, so popačeni slovenski priimki naših otrok in tudi številnih profesorjev. »Oseba imena in priimki so zapisani v pravi, uradni obliki. Kako naj jih sicer zapišemo?« se v uvodni besedi h knjigi sprašuje urednik prof. Petaros. Čas bi že bil, da bi za vedno izbrisali to sled, ki jo je našemu narodu vtisnil fašizem, posebno še sedaj, ko obstaja zakon, po katerem je mogoče brez večjih težav spremeniti priimek v izvirno obliko.

»Vsebinska letnega poročila je včasih bogatejša, včasih pa skromnejša, odvisno je pač od poslanih

V Gorici predstavili prvi zvezek vizitacijskih zapisnikov

Natančnejša podoba naših krajev sredi 18. stoletja

V Gorici so pred nedavnim predstavili 1. zvezek vizitacijskih zapisnikov goriškega, tolminskega in devinskega arhidiakonata goriške nadškofije v obdobju od leta 1750 do 1759. Gre za imenitno delo, ki ga je izdal Inštitut za družbeno in versko zgodovino iz Gorice s finančnimi prispevki italijanskega Ministrstva za kulturne in krajinske znamenitosti, Ministrstva za kulturo Republike Slovenije in pristojnega odbornišтва Dežele Furlanije Julijske krajine. Knjiga ima skupno 848 strani. Na prvih sto straneh je objavljena trojezična italijansko-slovensko-nemška zgodovinska študija s potrebnimi bibliografskimi podatki in slovarjem manj znanih besed, merskimi enotami tedanjega ča-

sa in koledarjem vizitacij. Sledi objava zapisnikov, ki so skoraj vsi napisani v latinščini, nekateri tudi v italijanščini, na koncu pa zelo dragocena imenska kazala, ki močno olajšajo uporabo in preučevanje vsebine. Knjigo je tiskala slovenska knjigarna Grafica Goriziana iz Štandreža.

Delo pokriva področje Goriške in Gradišanske grofije ter tistih dekanijskega in vipavskega področja, sicer v mejah dežele Kranjske, ki so zgodovinsko bolj vezane na Gorico kot na Ljubljano. Ni pa to prva knjiga Attemsovih zapisnikov, saj je bil pred kakim letom objavljen zvezek o vizitacijah na Štajerskem in lajni zapisniki Attemsovih pastoralnih obiskov na Koroškem. Attems je bil škof po tridentinski cerkveni reformi, ki je že ob imenovanju za apostolskega vikarja v deluoglejskega patriarhata v mejah avstrijskih posestev junija 1750 začel z rednimi vizitacijami, da bi se seznanil z verskimi razmerami v deželah, za katere je prevzel pravno in pastoralno skrb. Predstavitelj je bila prava lekcija tistega zgodovinskega, ki želi opozoriti na kulturne, socialne in politično-upravne temelje, na katerih sloni sedanost. Nadškof Attems je tako, po besedah prof. Vittoria Perija iz vaticanske knjižnice, (sicer goriškega rojaka) prvi v dolgi vrsti goriških nadškofov, ki gre vse do Frančiška B. Sedeja, ki so pri svojem pastoralnem delu strogo spoštovali večjezičnost vernikov in v tem smislu strogo enakopravno ravnali v odnosu do ljudstva. Po Sedeju bi temu vzorcu lahko primerjali edino še delo msgr. Cocolina, je dejal Peri.

V svoji predstavitvi je tudi razčlenil vsebino zvezka in utemeljil pomen tovrstnih izdaj. Opozoril je na neprecenljivo delo duhovnika in zgodovinarja Luigija Tavana, ki je knjigo tudi uredil, ter Inštituta za družbeno in versko zgodovino iz Gorice, pobudnika ter raziskav in objav. Raziskave o Attemsu, ki so se v organizirani obliki začele pred desetletjem, so pokazale veliko dragocenih virov in pomenijo izziv za nadaljevanje tovrstnih raziskav.

O delu inštituta je v uvodnem poročilu spregovoril njegov predsednik Sergio Tavano, ta je med drugim tudi napovedal, da se bo delo v Attemsovem fondu nadaljevalo.

Natančno je vsebino in pomen prvega zvezka razčlenil koprski študijski arhivar, profesor Franc Kralj, ki je sodeloval pri urejanju publikacije. Njegovo izvajanje je občinstvo opozorilo na dragocenosti, ki se skrivajo v teh zapisnikih, in jih bodo bodoči raziskovalci lažje analizirali, da bi tako dobili natančnejšo podobo naših krajev sredi 18. stoletja.

prispevkov in poročil o šolskem in izvenšolskem delovanju šol in o spoznavanju vsakdanjega življenja zunaj šolskih klopi in vsakodnevnih stvarnosti v širšem, evropskem, če že ne svetovnem merilu,« piše še prof. Petaros v uvodni besedi. Kdor se ukvarja z urejanjem podobnih knjig, ve, kako je včasih težko dobiti pravočasno vse podatke in kako je treba nekatere avtorje večkrat opozoriti, naj vendar že pošljejo prispevek. V knjigi so tudi statistične preglednice in nekaj fotografij, delo pa je likovno opremljeno Andrej Pisani.

Prof. Petaros je svoj uvodni članek h knjigi tokrat posvetil Janezu Vajkardu Valvazorju, avtorju »Slave vojvodine Kranjske«, ob 300-letnici smrti. Navedel je nekaj zanimivih odlomkov, ki pričajo o tem, kako je Valvazor jezik »Kranjcev« zelo dobro poznal, prav tako pa je odlično poznal narečja raznih predelov slovenske zemlje. Temu obsežnejšemu članku sledijo nato seznanji profesorjev in dijakov po posameznih šolah. Imena odličnjakov so napisana z velikimi črkami.

Poleg tega za vsako šolo izveemo, kakšni so bili naslovi maturitetnih nalog, katera priznanja in nagrade so dobili dijaki na športnem in na kulturnem področju, opisane pa so tudi najpomembnejše pobude na naših srednjih šolah, predavanja, izleti in še marsikaj. Ob koncu so navedene vse publikacije sedanjih in bivših profesorjev, ki so izšle v tem šolskem letu.

(hj)

Uspešna predstava »V začetku je bil kaos ... potem pa kaŹin«

Monologi Daria Foja prvič v slovenščini

»Med kaosom in kaŹinom ni bistvene razlike, razen te, da je bil v začetku kaos ... potem pa kaŹin« Tako pravi igralca Minu Kjuder in Franko Korošec v uvodu k štirim monologom po motivih Daria Foja, ki jih je pripravilo novonastalo Gledališče »Na Brci«, kamor poleg omenjenih igralcev spadata še režiser Sergij Verč ter likovni oblikovalec in organizator Peter Furlan. Premiera dela in prvi dve ponovitvi sta bili v Prosvetnem domu na Opčinah, po uspehu, aplavzih, in smehu, ki so ga izzvali, pa bodo s to igro v poletnih mesecih gostovali tudi po naših vaseh. Predstavo je namreč mogoče igrati kjerkoli, saj se preprosta in učinkovita scenografija Petra Furlana lahko prilagodi vsakemu prostoru, tudi majhnemu odru ali pa trgu, dvorišču, borjaču.

»V začetku je bil kaos... potem pa kaŹin« je skupni imenovalec in naslov predstave, ki vsebuje prvič v slovenščini prevedene in na oder postavljene zgodbe Daria Foja iz 80. let.

Sergij Verč, ki je igro tudi režiral, je prevedel sedem del, za predstavo pa so bile izbrane štiri — »Evin dnevnik« (Il diario di Eva), »Zgodba o Jezuščku« (La storia del Gesù bambino), »Mucka« (La parpaja tòpola) in »Vrnitev domov« (Rientro a casa). Tri dela so nameniti odrski par — Dario Fo in Franca Rame — že nastopila z njimi v raznih gledališčih v državi, »Mucka« pa je bila prav tokrat na Opčinah prvič uprizorjena. V delih prevladuje erotika in politična satira.

Dve zgodbi sta svetopisemski, seveda ne pa v pravem pomenu besede, saj gre za parodijo pripovedi iz stare

Režiser Sergij Verč z igralcema Frankom Korošcem in Minu Kjuder (foto S. Ferrari)

in nove zaveze (od tod prvi del naslov »V začetku je bil kaos...«), drugi dve pa govorita o težavnih, zapletenih človeških odnosih (»... potem pa kaŹin«). Igralca, Minu Kjuder in Franko Korošec, sta pokazala veliko spretnost na odru in smisel za komične vloge. Z mimiko, spremembo glasu, registra, uporabo zdaj narečja zdaj knjižnega jezika, sta v gledalcu vzbudila občutek, kot da na odru nastopa več kot ena sama oseba.

Minu Kjuder, je v »Evinem dnevniku« v katerem so prevladovali duhoviti, izrazito feministični dovtipi, nastopila zdaj kot ljubka, mala, navihana deklica, istočasno pa je znala z enako spontanostjo prevzeti moško vlogo Adama, s katerim je bila izgnana iz raja. Tudi pri »Vrnitvi domov«

(prav s tem monologom je pred časom nastopila v Trstu Franca Rame) je igralka dokazala veliko spretnost in talent. Za tiste, ki Minu Kjuder ne poznajo, naj povemo, da je igralka po rodu iz Trsta, svoja mlada leta pa je preživela v kraju Kazlje pri Sežani. Po opravljeni igralski akademiji v Ljubljani se je zaposlila v mariborskem gledališču, kjer so ji vrsto let zaupali nosilne vloge. Pred leti je v »Češnjem vrtu« A.P. Čehova nastopila v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu, sodeluje pa tudi z Radiom Trst A.

Tudi Franko Korošec je dokazal, da odlično obvlada prostor, ki se mu pravi oder. Nastopil je že v številnih otroških predstavah, sodeloval je pri skupini Tabor mladih, večkrat pa je

v manjših vlogah nastopil tudi v SSG. S svojim pripovedovanjem je na Opčinah izzval veliko smeha. Podal je »Mucko« ter »Zgodbo o Jezuščku«, ki si jo je režiser zamislil kot politično satiro, povezano z dogajanjem v državi in v našem zamejskem prostoru. Po vzoru nekaterih italijanskih televizijskih postaj, pa je zgodbo prekinila ... reklama.

Monolog je gledališka zvrst, ki je za igralca najbolj težavna, saj mora sam »napolniti« oder. Kjudrovi in Korošcu je to uspelo. V njunem pripovedovanju ni bilo praznin, ni bilo časa za dolgočasje, tako da sta gledalce kar »potegnila« za seboj in jih skoraj osebno vpletla v zabavno in razgiban dogajanje na odru.

(hj)

Slovenska zastava v Roveretu

V Roveretu, na vzpetini, kjer je sloviti »zvon padlih«, ulit iz 18. topov različnih vojsk, ki so sodelovale v drugem svetovnem spopadu, bodo v soboto, 25. t.m., slovesno dvignili slovensko zastavo. Slovenija kot samostojna država se bo s tem pomembnim simboličnim dejanjem priključila organizaciji »Campana dei caduti«. Ob velikem zvonu, največjem na svetu, ki še doni, pomembnem spomeniku proti vojni, visi 81 državnih zastav. Manjkala je slovenska.

S to slovesnostjo se bo obenem spletla vez med Roveretom in Kobari-dom, kjer je tudi spomenik padlim Italijanom v prvi svetovni vojni. Mašo za padle bo v soboto daroval po naročilu koprškega škofa Piriha kobariški dekan Franc Rupnik, spremljal pa ga bo oktet S. Gregorčič. Slavnostni nagovor bo imel slovenski veleposlanik v Rimu Marko Kosin, pozdravil pa bo tudi predstavnik slovenskega ministrstva za obrambo Janko Stušek.

Ivan Budin

Tri četrtnine stoletja (VII.)

To me je hudo potrla. Zavedel sem se, da me namerava mož kar spraviti na cesto. Ponoči je bilo slišati v bližini streljanje. To je bilo resno opozorilo. Tedaj sem se naglo odločil. Naprosil sem nekaj moških, naj moje stvari znesejo v cerkev. Pisarna in spalnica bosta kar v zakristiji. Zavedel sem se, da živimo v dobi stalinizma, ko zakoni nič ne veljajo. Mati in sestra sta se naselili pri sosedu Vodaliju, po domače pri Karnjelevih.

Ko sem si tako uredil svoje bivanje, sem obiskal rojstno vas Miren in se pogovoril zlasti z mlajšim bratom, kateremu sem natančno povedal, kakšen je moj položaj v Kubeđu.

Po razmejitvi in priključitvi velike večine Primorske in celotne Istre Jugoslaviji, smo imeli skupnega cerkvenega predstojnika za goriško nadškofijo in za tržaško-koprsko škofijo, oziroma za njune dele, ki so pripadle Jugoslaviji. Naš predstojnik je bil dr. Franc Močnik. Ko sem ga obiskal, sem se potegoval zaradi svojega obupnega položaja v Kubeđu. Povedal sem mu, da je sosedni župnik Jože Kocjan v Predloki pripravljen sprejeti upravo mojih vasi, če me apostolski administrator premesti kam na Goriško. Zdaj bi bila za to priložnost. Dr. Močnik mi je takoj omenil nekaj župnij na Kobariškem. Apostolski administrator je o moji zadevi govoril nekaj dni zatem na srečanju z dekani v Pazinu, kjer so ugotovili, da sem jaz inkardiniran v tržaško-koprski

škofiji, zato pride zame v poštev le kaka fara v tej škofiji, kolikor je bilo pod apostolsko administraturo. Sežanski dekan Glažar je opozoril, da v tomajski dekaniji nujno potrebujejo duhovnika, ker župnik v Tomaju Albin Kjuder ne more upravljati poleg svoje še več drugih župnij. Tako je padel predlog, naj bi prevzel dušno pastirstvo v Dutovljah, od koder bi upravljal še Skopo in Koprivo. Dr. Močnik mi je v tem smislu takoj pisal iz Pazina, dekret pa da bo poslal, kakor hitro se bo vrnil v Gorico.

Čeprav je bil ta dekret že napisan, ga apostolski administrator ni mogel odposlati, ker ga je stalinistična drhal dobesedno zbrcala čez mejo v Gorico. Sam pa sem se z dopisnico, ki sem jo bil dobil iz Pazina, zglasil pri župniku Kjudru v Tomaju. Ta je tedaj imel pevsko vajo in me je predstavil kot trpina iz Istre. Pevci so meni v čast nekaj zapeli, da bi me spravili v dobro voljo in da bi tako raje prišel na Kras. Takoj sem obiskal Dutovlje, kjer mi je šofer Ludvik Gec dal na razpolago svoj tovornjak. Dobil je še enega ter fante, ki so prišli v Kubeđ, od koder bi mi pripeljali pohištvo v župnišče v Dutovljah. Ko so kraški fantje že dvigali omare in drugo, se je zglasil predsednik terenskega odbora Ivan Jakomin in rekel, da ne bo dovolil natovarjanja in preselitve, dokler ne bom prinesel ustreznega dovoljenja od sežanskih oblasti. S praznimi tovornjaki smo morali spet na Kras. Prenočil sem v Tomaju, seveda hudo potrt, ker mi »svoboda« prinaša tolikšno zagrenjenost. Naslednji dan sem šel z dekanom na pristojni urad v Sežani, kjer mi je bil predsednik Petrinja takoj voljan izdati zahtevano dovoljenje. Toda zdaj je bila težava, kako dobiti tovornjak. Spet mi je priskočil na pomoč Ludvik Gec. Vozil je les iz Knežaka in je ob priložnosti prepeljal mojo šaro iz Kubeđa v Dutovlje. To je bilo 6. novembra 1947. leta.

V nedeljo, 22. maja 1949, so me prišli obiskat pevci iz Mirna. Pri glavni maši so domači pevci radi odstopili kor gostom, saj so med drugim vedeli, da je mirenski organist moj brat Venčeslav. Gostje so res lepo peli. Ker je

Pismo uredništvu

Prostori NSK res premajhni

Slovenski študentje so s pismom opozorili javnost na vprašanje prostorske stiske v Narodni in študijski knjižnici. Osredotočili so se na problem pomanjkanja prostora v čitalnicah, ki je obiskovalcem knjižnice najbolj poznan.

Radi bi k njihovem pismu dodale še nekatera pojasnila.

Po sedemnajstih letih, odkar se je knjižnica preselila v sedanje prostore, so le-ti postali pretesni tako v čitalnici kot v skladišču in uradih. Kljub lanskoletnemu nakupu novih polic imamo v skladišču prostora le še za pičli dve leti, upoštevajoč seveda sedanji dotok gradiva. Kam bomo potem dali knjige in periodiko, ne vemo.

Štiri zaposlene knjižničarke imamo na razpolago dva urada, kar pa je odločno premalo za opravljanje notranjega knjižničarskega in administrativnega dela, posebno še, odkar smo uvedli avtomatizirano obdelavo gradiva. Nujno bi bilo potrebno dokupiti še nekaj računalnikov, vendar ne vemo, kam bi jih postavili.

Ob naštetem pa se nam zdi najhujše dejstvo, da zaradi prostorske stiske ne moremo načrtovati in razvijati dejavnost, ki bi morala biti za knjižnico bistvenega pomena: mislimo predvsem na delo z uporabniki, od najmlajših do najstarejših. Idej in načrtov, kako bi v knjižnico pritegnili čimveč bralcev, je veliko, večina teh pa trči ob nepremostljivo oviro pomanjkanja prostorov. Naša knjižnica ima veliko večino gradiva v skladišču, v katerega obiskovalci nimajo dostopa. Ta postavitev je po sodobnih knjižničarskih načelih za tip knjižni-

ce, kot je naša, nesprejemljiva. Večino knjižničnega fonda bi lahko mirno postavili na prost pristop in dali možnost obiskovalcem, da pridejo v neposreden stik s knjigo, da sami iščejo, izbirajo, gledajo. Na ta način bi lahko v knjižnico pritegnili mlajše bralce, ki jih brskanje po katalogu odvrca od knjižnice, najstnike, ki zase težko dobijo zanimivo knjigo. V primerni dvoranici bi lahko razvili celo vrsto drugod že utečenih dejavnosti, kot so redne tedenske pravljčne urice, pogovori o knjigah, srečanja z avtorji, predstavitev novosti, manjše razstave. Dosedanji tovrstni poskusi so bremenili redne obiskovalce, ker smo ob takih priložnostih morali knjižnico predčasno zapirati.

Z večjo občutljivostjo za rešitev prostorskih težav bi se knjižnica res lahko razvila v nekakšen center za Slovence s Tržaškega, v shajališče, v študijski prostor, v središče za kulturno razvedrilo. Ker smo v dnevnem stiku z obiskovalci in ker sledimo temu, kar se dogaja v sorodnih knjižnicah v Trstu, v naši deželi, v Italiji, vemo, da obstaja potreba po pravi, odprti, sodobno urejeni knjižnici. Vprašanje je, kako bomo vsi skupaj znali priti do primerne rešitve. Zato pričakujemo, da se bo kdo od odgovornih oglašil v zvezi z nakazanimi problemi.

Knjižničarke NSK

Kresna noč

Marsikje bodo za praznik sv. Janeza Kristnika v noči spet zagoreli kresovi. Številna društva bodo obudila to starodavno tradicijo, ki naznanja prihod poletja. Ogenj bodo prižgali v raznih krajih na Tržaškem in Goriškem. Upajmo le, da praznovanja tega prelepega, magičnega običaja, ne bo skvarilo vreme, kot se je zgodilo lansko leto.

Uspeh SSG v Laciju

V cerkvi Sv. Antona v Veroliju v Laciju so igralci Slovenskega stalnega gledališča prejšnjo sredo, 15. junija, poželi navdušene aplavze za predstavo Halštat avtorja Draga Jančarja. Igrali so v slovenščini, organizatorji mednarodnega festivala Dionysija, v čigar sklopu so nastopili naši igralci, pa so poskrbeli za branje simultane prevoda. Delo je prevedla Diomira Fabjan Bajc. V predstavi, ki jo je režiral Boris Kobal, so nastopili igralci: Vladimir Jurc, Maja Blagovič, Lučka Počkaj, Miranda Caharija in Gojmir Lešnjak. Jančarjev Halštat bo SSG vključilo v repertoar prihodnje sezone.

Igralci pa so že začeli z vajami za uprizoritev Handkejevega dela »Čas, ko nismo vedeli ničesar drug o drugem«, s katerim se bo Slovensko gledališče skupaj s Stalnim gledališčem FJK predstavilo na letošnjem festivalu »Mittelfest« v Čedadu.

Poklon Rebuli ob 70-letnici

V Društvu slovenskih izobražencev so se v ponedeljek, 21. junija, poklonili pisatelju Alojzu Rebuli ob njegovi bližnji 70-letnici, ki jo bo avtor praznoval prihodnji mesec. Za to priložnost je založba Mladika iz Trsta izdala tudi knjigo z naslovom »Severni križ«, v kateri so zbrani odlomki iz Rebulovih del, ki se nanašajo na slovenstvo.

O Alojzu Rebuli je spregovorila Diomira Fabjan Bajc. Opozorila je na literarno bogastvo, ki ga je ustvaril v teh dolgih desetletjih, ter na njegovo pomembno pedagoško delo. Dokazal je, je še poudarila, da je možno tudi v težkih časih ostati pokončen Slovenec.

Svečanosti se je udeležil tudi slovenski podkonzul Tomaž Pavšič, ki se je pisatelju zahvalil za vse, kar je storil za nas in za naše prihodnje rodove.

MPZ RUPA-PEČ

vabi na koncert pevskih zborov v Rupo v soboto, 25. junija, ob 20.30.

Nastopili bodo: Mladinski pevski zbor Rupa-Peč, MPZ Ciril Silič (Vrtojba) in MPZ Dobrava.

Ob tej priložnosti bodo zboru Rupa-Peč podelili tudi priznanje iz sklada Dušana Černeta. V slučaju slabega vremena bo koncert v sovdenski telovadnici.

Pomembna knjiga »Primorski učitelji«

V prostorih Narodne in študijske knjižnice v Trstu so prejšnji teden predstavili knjigo Minke Lavrenčič Pahor z naslovom »Primorski učitelji«. Delo je izdal Odsek za zgodovino pri NSK, v okviru katerega je avtorica več let zbrala gradivo o zgodovini slovenske šole.

Kot je v spremni besedi napisal Ciril Zlobec, gre za »pričevanje, dokument o dostojanstveni drži dela slovenskega naroda v eni njegovih najtežjih preizkušanjih in to v času in razmerah, ko še ni bilo videti izhoda«. O vsebini knjige bomo poročali prihodnjič.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Zdrženje periodičnega tiska v Italiji

bil majnik, sem pri oznanilih povedal, da bodo gostje iz Mirna peli tudi pri majniški slovesnosti. Kosilo je seveda bilo v župnišču; nekaj pred popoldansko pobožnostjo so se pevci zbrali ob harmoniju ter imeli kratko vajo za petje v cerkvi.

Iznenada pa sta se pojavila miličnika in vse pozvala, naj izročijo osebne izkaznice. Anton Vuk — Tonca ni bil voljan odzvati se na poziv in je dejal: »Pred osmimi leti smo nehali dajati osebne izkaznice na tak poziv, kaj jih bomo zdaj spet dajali?« Toda reakcija je bila zelo huda; miličnika sta zavpila: »Tišina! Vsi v vrsto!« Pevci so morali v kasarno ljudske milice, kjer se je začelo zasliševanje. Vsakdo je moral odgovarjati na vprašanje, kdo je to srečanje organiziral in kaj je govoril župnik. Fantje in moške so seveda godrnjali, a se je začel rezek glas: »Tišina!« Anton Vuk pa se vendar ni dal ugnati in je rekel: »Da, mi znamo molčati, a znamo tudi govoriti«. Da ne bi tega rekel! Vsi so se morali obrniti k zidu in nato se je počasno zasliševanje nadaljevalo.

V cerkvi sem medtem žalostno opravljal majniško pobožnost. Cerkev je bila polna, toda drage pevce iz Mirna smo zaman čakali. Po zasliševanju so morali vsi na avtobusno postajo, od koder so se odpeljali v Sežano. Nekateri so se branili plačati vozovnico, a je šofer dejal, da bo moral peš nadaljevati pot, kdor ne bo plačal vozovnice. V Sežani je bilo skupno zaslišanje z enim samim zapisnikom in vsi so se odpeljali s prvim vlakom do postaje na Volčji Dragi, nedaleč od Mirna.

Drugi dan se je poveljnik ljudske milice opravičeval, češ da bi moral ta obisk javiti, pa ne bi bilo nobenih sitnosti. Odgovoril sem mu, da vstopa v cerkev ne javimo nikomur in bi tudi on lahko prišel. Ta dogodek pa je name naredil silno mučen vtis; bil sem zelo zagrenjen.

Zadnji dan maja leta 1949 sem dobil odločbo terenskega odbora iz Dutovelj, da moram izprazniti župnišče in se naseliti v hiši šte. 16, kjer je živela Matilda Pikceva. Imela je več sinov in nevest, a pri njej ni nihče vzdržal. Sob sicer ni manjkalo, a stropi so že zdavnaj odpadli. V tej hiši sem vzdržal štiri leta. Moja gospodinjska pomočnica je bila prava mučenica pri taki ženski. V

župnišču se je medtem nastanil občinski ljudski odbor. V hiši, v kateri sem bival, je bila svoj čas gostilna. V večji sobi sem lahko zbral otroke za verouk, tu sem imel tudi pevske vaje. Menda nisem nikjer naučil toliko novih pesmi kot tu. Morda je bilo nekaj podobnega na Suhorju, ko smo bili še pod Italijo, toda tedaj sem imel vaje v župnišču. Življenje pa je postajalo zaradi Matildinega značaja vedno bolj neznosno. Naveličal sem se in se nekega dne preselil v razpadajoče župnišče v Skopo.

Remontno podjetje mi je odstranilo staro streho, krito s škrljami; zidove smo dvignili za kakih 80 cm in napravili klasično streho, s strešniki. Ljudska oblast se ni nič oglasila, češ, kje imam gradbeno dovoljenje. Poznala je moj neznosni položaj, ki ga je sama zakrivila.

V tistem času je pet duhovnikov dobilo poziv k vojakom v Zagreb, kjer naj bi nas dodelil k delovnim brigadam. Z nami je z vlakom potovalo kakih sto mož iz idrijskega okraja in prav toliko iz sežanskega. Na vlaku smo prepevali do Zagreba. Tu se je na postaji pojavil častnik in zaklical: »Okraj Idrija, za menoj«. Čakali smo na drugega častnika, da bi poklical ljudi iz sežanskega okraja. Prišel pa ni nihče. Mislili smo prenočiti v čakalnici na železniški postaji, pa je prišla snažilka in povedala, da nekaj ur ne bo nobenega vlaka in da bo prostore počistila. Zato da ne moremo prenočiti v čakalnici. Ošli smo s svojo prtljago na bližnji trg, kjer je tudi hotel Esplanade. Tu smo spet skušali kaj zapeti, toda mene je streslo in zato sem pogledal v smeri proti hotelu. Glavni vhod je bil že zaprt, puščica pa je kazala, kje je vhod za nočne goste. Šel sem za tem znakom in se znašel v recepciji. Predstavil sem se kot duhovnik in prosil, če bi lahko prenočil. Vrtar je odgovoril pritrdilno in mi izročil obrazec, da ga izpolnim. Medtem so v recepcijo vstopili ostali štirje sobratje, a niso povedali, da so duhovniki. Vrtar jih je očitno imel za romarje ali izletnike, mene pa za njihovega voditelja. Dal jim je naslov za poceni prenočišče. Toda to je bilo predač, tako da so vsi ostali kar na trgu, kjer so celo skušali kaj zapeti.

(Dolje)